

ΣτΕ ΟΛ 305/2021 Μηχανικοί - Καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων ανά ειδικότητα - Μηχανικοί Παραγωγής και Διοίκησης - Μη απονομή των επαγγελματικών δικαιωμάτων των Μηχανολόγων Μηχανικών - Αρχή της ισότητας - Αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης

Μέσο Δημοσίευσης: ΤΝΠ QUALEX

Αριθμός 305/2021ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣυνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 10 Ιανουαρίου 2020, με την εξής σύνθεση: Αικ. Σακελλαροπούλου, Πρόεδρος, Αθ. Ράντος, Σπ. Χρυσικοπούλου, Μ. Πικραμένος, Ε. Νίκα, Αντιπρόεδροι του Συμβουλίου της Επικρατείας, Μ. Γκορτζολίδου, Γ. Τσιμέκας, Π. Καρλή, Δ. Κυριλλόπουλος, Α. Καλογεροπούλου, Β. Ραφτοπούλου, Θ. Αραβάνης, Κ. Πισπιρίγκος, Α. Χλαμπέα, Σ. Βιτάλη, Ηλ. Μάζος, Χρ. Ντουχάνης, Ελ. Παπαδημητρίου, Ο. Παπαδοπούλου, Μ. Σωτηροπούλου, Κ. Κονιδιτσιώτου, Α. Μίντζια, Ι. Σπερελάκης, Ρ. Γιαννουλάτου, Ιφ. Αργυράκη, Β. Ανδρουλάκης, Στ. Κτιστάκη, Σύμβουλοι, Κ. Λαζαράκη, Δ. Βασιλειάδης, Στ. Λαμπροπούλου, Πάρεδροι. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Ι. Σπερελάκης και Ρ. Γιαννουλάτου, καθώς και η Πάρεδρος Στ. Λαμπροπούλου μετέχουν ως αναπληρωματικά μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 2 του ν. 3719/2008. Γραμματέας η Ελ. Γκίκα.Για να δικάσει την από 4 Ιανουαρίου 2019 αίτηση:των: 1) ... του ..., κατοίκου ... Κρήτης (...) - 9) ... του ..., κατοίκου ... (...), οι οποίοι παρέστησαν με τον ίδιο ως άνω δικηγόρο, στον οποίο δόθηκε προθεσμία μέχρι τις 24 Ιανουαρίου 2020 για τη νομιμοποίησή του,κατά των Υπουργών: 1. Οικονομίας και Ανάπτυξης και ήδη Ανάπτυξης και Επενδύσεων, 2. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, 3. Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και ήδη Παιδείας και Θρησκευμάτων και 4. Υποδομών και Μεταφορών, οι οποίοι παρέστησαν με τον Χρήστο Μητκίδη, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους,και κατά του παρεμβαίνοντος Ν.Π.Δ.Δ. με την επωνυμία «Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας» (Τ.Ε.Ε.), που εδρεύει στην Αθήνα (Νίκης 4), το οποίο παρέστη με τον δικηγόρο Απόστολο Πατρίκιο (Α.Μ. 14977), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.Η πιο πάνω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 31ης Ιανουαρίου 2019 πράξης της Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της σπουδαιότητάς της, σύμφωνα με τα άρθρα 14 παρ. 2 εδ. α' και γ', 20 και 21 του Π.Δ. 18/1989.Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθεί το υπ' αριθμ. 99/2018 Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ Α' 187/5.11.2018) και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.Οι πληρεξούσιοι των διαδίκων δήλωσαν, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 21 του Κανονισμού Λειτουργίας του Δικαστηρίου, ότι δεν θα αγορεύσουν.Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του εισηγητή, Συμβούλου Ηλ. Μάζου.Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου καιΑφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα Σκέφθηκε κατά τον Νόμο1. Επειδή, πριν από την διάσκεψη, η Πρόεδρος Αικ. Σακελλαροπούλου, η οποία είχε προεδρεύσει της συνθέσεως κατά τη συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριό του Δικαστηρίου, υπέβαλε παραίτηση από το Δικαστικό Σώμα (υπ' αριθ. .../27.1.2020 δήλωση παραίτησεως). Κατόπιν αυτού, αναπληρώθηκε από τον αρχαιότερο της συνθέσεως Αντιπρόεδρο Α. Ράντο, αντιστοίχως δε ο Σύμβουλος Ι. Σπερελάκης, αναπληρωματικό έως τότε μέλος της συνθέσεως, μετέσχε της διασκέψεως ως τακτικό μέλος (άρθρο 26 ν. 3719/2008, Α' 241).2. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αιτήσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου ...).3. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση ακυρώσεως εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου με την από 31.1.2019 πράξη της Προέδρου του, λόγω της όλως εξαιρετικής σπουδαιότητάς της (άρθρα 14 παρ. 2, 20, 21 π.δ/τος 18/1989, Α' 8, 34 Ν. 3772/2009, Α' 112, 8 παρ. 4 και 5 ν. 4205/2013, Α' 242).4. Επειδή, με την υπό κρίση αίτηση ζητείται η

ακύρωση του π.δ/τος 99/2018 «Ρύθμιση του επαγγέλματος του μηχανικού με καθορισμό των επαγγελματικών δικαιωμάτων για κάθε ειδικότητα» (Α' 187/5.11.2018). Η ακύρωση του προσβαλλόμενου διατάγματος ζητείται κατά το μέρος που με τις διατάξεις του (άρθρο 15) δεν απονέμονται στην ειδικότητα του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης επαγγελματικά δικαιώματα της ειδικότητας του Μηχανολόγου Μηχανικού, κατά το άρθρο 5 αυτού.5. Επειδή, το δικόγραφο της κρινόμενης αιτήσεως υπογράφεται από δικηγόρο ως πληρεξουσία των αιτούντων. Εξ άλλου, κατά την συζήτηση της υποθέσεως στο ακροατήριο παρέστη για λογαριασμό των αιτούντων άλλος δικηγόρος, ο οποίος ζήτησε και έλαβε προθεσμία έως τις 24.1.2020 για τη νομιμοποίησή του. Εντός της ταχθείσης προθεσμίας προσκομίσθηκαν συμβολαιογραφικές πράξεις παροχής πληρεξουσιότητας προς τους ως άνω δικηγόρους από τους επτά πρώτους αιτούντες. Δεν προσκομίσθηκε συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο από τον όγδοο αιτούντα, ενώ το προσκομισθέν για τον ένατο αιτούντα στις 30.1.2020 (αριθ. πρωτ. ΣτΕ .../30.1.2020), ήτοι μετά την εκπνοή της ταχθείσης προθεσμίας, συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο, δεν λαμβάνεται υπ' όψιν για τη νομιμοποίηση της ασκήσεως της υπό κρίση αιτήσεως, μη ασκούσης επιρροή, κατά τα κριθέντα (πρβλ. ΣτΕ 1063/2017 Ολομ., 1135/2018), της συντάξεώς του στις 22.1.2020, πριν δηλαδή παρέλθει η προθεσμία που τάχθηκε από την Πρόεδρο του Δικαστηρίου κατά την συζήτηση. Δοθέντος δε ότι οι δύο εν λόγω αιτούντες δεν νομιμοποίησαν τους ανωτέρω δικηγόρους ούτε με άλλον τρόπο από τους προβλεπομένους στο άρθρο 27 του π.δ/τος 18/1989, η κρινόμενη αίτηση είναι, ως προς τους αιτούντες αυτούς, απορριπτέα ως απαράδεκτη.6. Επειδή, οι ανωτέρω επτά πρώτοι αιτούντες προσκόμισαν προαποδεικτικώς στοιχεία (βεβαιώσεις του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος -ΤΕΕ-), από τις οποίες προκύπτει η ιδιότητά τους ως μηχανικών παραγωγής και διοίκησης και η επαγγελματική εγκατάστασή τους στην Ελλάδα. Ασκούν, συνεπώς, με έννομο συμφέρον την κρινόμενη αίτηση, ενόψει του αναφερομένου ανωτέρω στην σκέψη 4 αιτητικού της, ομοδικούν δε παραδεκτώς, προβάλλοντας κοινούς λόγους ακυρώσεως.7. Επειδή, σύμφωνα με τα άρθρα 1, 2 παρ. 1 και 5, 4 παρ. 1 και 2 του π.δ/τος της 27.11/14.12.1926 «Περί κωδικοποίησης των περί συστάσεως Τεχνικού Επιμελητηρίου κειμένων διατάξεων» (Α' 430), όπως ισχύει, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (ΤΕΕ) είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, στο οποίο εγγράφονται υποχρεωτικά, ως τακτικά μέλη, όλοι οι Ελληνικής ιθαγένειας ή οι έχοντες την ιθαγένεια κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης διπλωματούχοι του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, των πολυτεχνικών σχολών της χώρας και των ισοτίμων σχολών του εξωτερικού, μετά τη λήψη αδειας ασκήσεως επαγγέλματος, εντεταγμένοι σε προβλεπόμενες «ειδικότητες μηχανικού». Έχει δε το ΤΕΕ την ιδιότητα του τεχνικού συμβούλου της Κυβερνήσεως επί παντός θέματος εντός του πλαισίου του σκοπού του, ο οποίος συνίσταται στην προαγωγή της επιστήμης στους τομείς που σχετίζονται με την ειδικότητα των μελών του, της τεχνικής και της τεχνολογίας γενικά και την αξιοποίησή τους για την αυτοδύναμη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας. Συνεπώς, με έννομο συμφέρον παρεμβαίνει στη δίκη και ζητεί την απόρριψη της κρινόμενης αιτήσεως, ως ο κατά τον νόμο τεχνικός σύμβουλος της Κυβερνήσεως επί παντός θέματος που σχετίζεται με την ειδικότητα των μελών του. Τούτο δε ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι ο καθορισμός, με το προσβαλλόμενο π.δ/μα, επαγγελματικών δικαιωμάτων χωριστά για κάθε ειδικότητα διπλωματούχου μηχανικού γεννά αναπόφευκτα σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των μελών του ΤΕΕ.8. Επειδή, με το άρθρο 29 του ν. 4439/2016 (Α' 222) αντικαταστάθηκαν ο τίτλος και οι παράγραφοι 1 και 2 της υποπαραγράφου ΙΓ.12 του ν. 4254/2014 (Α' 85) ως εξής: «ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ ΙΓ.12. ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥΧΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ. 1. Η ελεύθερη άσκηση του επαγγέλματος του Διπλωματούχου Μηχανικού, κατά ειδικότητα, επιτρέπεται μόνο: α. στους κατόχους διπλώματος Μηχανικού αντιστοίχου της ειδικότητάς τους,

των πολυτεχνικών σχολών ή τμημάτων πολυτεχνικών σχολών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ισοτίμων σχολών της αλλοδαπής. β. σε όσους έχει αναγνωρισθεί το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος του Διπλωματούχου Μηχανικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 38/2010 όπως ισχύει. 2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί: α. ως "δραστηριότητες Μηχανικής" νοούνται οι εργασίες που σχετίζονται με τη δραστηριότητα της Μηχανικής στις διάφορες επιμέρους πτυχές της και ιδίως οι εργασίες εκπόνησης μελετών, επίβλεψης εκτέλεσης μελετών, υλοποίησης έργου ή εγκατάστασης, επίβλεψης και ελέγχου καλής λειτουργίας έργου ή εγκατάστασης, επιτήρησης, επισκευής και συντήρησης, χειρισμού εξοπλισμού έργου ή εγκατάστασης, παροχής τεχνικών υπηρεσιών και πραγματοποίησης πραγματογνωμοσυνών· β. ως "επιστημονική περιοχή" νοείται το πεδίο γνώσεων κάθε ειδικότητας Διπλωματούχου Μηχανικού, όπως αυτό προσδιορίζεται από το οικείο νομοθετικό πλαίσιο ή/και το κανονιστικό πλαίσιο της αντίστοιχης σχολής ή τμήματος Πανεπιστημιακού Ιδρύματος Ανώτατης Εκπαίδευσης της ημεδαπής. Για την περίπτωση ισότιμης σχολής της αλλοδαπής ως γνωστικό αντικείμενο νοείται το πεδίο γνώσεων κάθε ειδικότητας Διπλωματούχου Μηχανικού, όπως αυτό προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της· γ. ως "επαγγελματικό περίγραμμα" νοείται το σύνολο των βασικών και επιμέρους επαγγελματικών λειτουργιών ή δραστηριοτήτων, που συνθέτουν το αντικείμενο της εργασίας της ειδικότητας του Μηχανικού, καθώς και οι αντίστοιχες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις δραστηριότητες αυτές. Με το επαγγελματικό περίγραμμα συστηματοποιείται αναλυτικά και καταγράφεται το περιεχόμενο της ειδικότητας του Μηχανικού και των τρόπων απόκτησης των απαιτούμενων για την άσκηση του επαγγέλματος προσόντων και ικανοτήτων· δ. ως "επαγγελματικό δικαίωμα" νοείται η αντιστοίχιση των ειδικοτήτων με πρόσβαση σε δραστηριότητες Μηχανικής. 3. Το πρώτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 2 του π.δ. της 27ης Νοεμβρίου / 14ης Δεκεμβρίου 1926, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 1486/1984 (Α' 161), αντικαθίσταται ως εξής: "Τα μέλη του ΤΕΕ εντάσσονται στις ακόλουθες ειδικότητες: α) πολιτικών μηχανικών, β) αρχιτεκτόνων μηχανικών, γ) μηχανολόγων μηχανικών, δ) ηλεκτρολόγων μηχανικών, ε) αγρονόμων – τοπογράφων μηχανικών, στ) χημικών μηχανικών, ζ) μηχανικών μεταλλείων – μεταλλουργών, η) ναυπηγών μηχανικών, θ) ηλεκτρονικών μηχανικών, ι) μηχανικών χωροταξίας, πολεοδομίας και ανάπτυξης, ια) μηχανικών περιβάλλοντος, ιβ) μηχανικών ορυκτών πόρων, ιγ) μηχανικών παραγωγής και διοίκησης". 4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Οικονομίας και Ανάπτυξης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, καθορίζονται τα ακόλουθα θέματα: α. η ρύθμιση του επαγγέλματος του Μηχανικού με καθορισμό των επαγγελματικών δικαιωμάτων για κάθε ειδικότητα, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 2 του π.δ. της 27ης Νοεμβρίου / 14ης Δεκεμβρίου 1926, όπως ισχύει και β. η αναλυτική απαρίθμηση και αντιστοίχιση, με την κατά περίπτωση απαιτούμενη εξειδίκευση, των δραστηριοτήτων Μηχανικής ανά ειδικότητα βάσει αποδιδόμενων επαγγελματικών δικαιωμάτων και η διαδικασία άσκησής τους. 5. Με απόφαση των Υπουργών Υποδομών και Μεταφορών, Οικονομίας και Ανάπτυξης, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας συστήνεται και συγκροτείται εννεαμελής Επιτροπή εκπόνησης σχεδίου πρότασης για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της προηγούμενης παραγράφου. Με την ίδια ή όμοια απόφαση και εντός της ίδιας προθεσμίας συστήνονται και συγκροτούνται δεκατρείς (13) τριμελείς ομάδες έργου, μία ανά ειδικότητα, που υποβοηθούν το έργο της Επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου του παρόντος, σύμφωνα με την παράγραφο 7 του παρόντος. 6. Η εννεαμελής Επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου συγκροτείται από τακτικά με ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη και αποτελείται από

α) έναν (1) εκπρόσωπο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ), β) δύο (2) μέλη της ομάδας έργου της παραγράφου 7 του παρόντος, εκ των οποίων ένας (1) εκπρόσωπος του συλλόγου διπλωματούχων μηχανικών και ένας (1) εκπρόσωπος των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της αντίστοιχης ειδικότητας της οποίας το αντικείμενο επεξεργάζεται, γ) τέσσερις (4) εκπροσώπους των συναρμοδίων Υπουργείων της παραγράφου 4, δ) έναν (1) εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού και ε) έναν (1) εκπρόσωπο της Επιτροπής Ανταγωνισμού. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής συμμετέχει άνευ ψήφου εκπρόσωπος από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους ... Έργο της Επιτροπής είναι η εκπόνηση και υποβολή προς τους συναρμόδιους Υπουργούς σχεδίου πρότασης για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 4. Για την υλοποίηση του έργου της λαμβάνει υπόψη τα πορίσματα των ομάδων έργου της παραγράφου 7 του παρόντος ή, σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης υποβολής τους, λαμβάνει υπόψη της, μεταξύ άλλων, τα πρακτικά των συνεδριάσεων των ομάδων έργου, την επιστημονική περιοχή, τα επαγγελματικά περιγράμματα, τη διεθνή εμπειρία και τα προγράμματα σπουδών. Η Επιτροπή εκκινεί τις διαδικασίες για την υλοποίηση του έργου της, άμεσα από τη συγκρότησή της, παράλληλα με τις εργασίες των Ομάδων Έργου. Η Επιτροπή συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα σε τόπο και χώρο που ορίζεται από τον εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού, που εκτελεί χρέη Προέδρου. Η σύνθεσή της μεταβάλλεται ως προς τη συμμετοχή των μελών της ομάδας έργου ανάλογα με την ειδικότητα, το αντικείμενο της οποίας συζητείται ... 7. Οι δεκατρείς (13), ανά ειδικότητα, τριμελείς ομάδες έργου της παραγράφου 4 υποβοηθούν το έργο της Επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου και συγκεκριμένα οφείλουν εντός δύο (2) μηνών από τη συγκρότησή τους να υποβάλουν προς την Επιτροπή ανά ειδικότητα πόρισμα μη δεσμευτικού χαρακτήρα για τα θέματα των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 4, σύμφωνα με το οποίο η Επιτροπή θα συντάξει για όλες τις ειδικότητες το σχέδιο πρότασης για την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 4. Καθεμία τριμελής Ομάδα Έργου εκ των 13 ανά ειδικότητα συγκροτείται με τακτικά και ισάριθμα αναπληρωματικά μέλη και αποτελείται από: α) δύο (2) εκπροσώπους των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής αντίστοιχης ειδικότητας, εκπροσωπώντας το σύνολο των ιδρυμάτων της ειδικότητας και β) έναν (1) εκπρόσωπο από το σύλλογο διπλωματούχων μηχανικών της αντίστοιχης ειδικότητας ... 8. ... 9. Σε περίπτωση αναγνώρισης νέων ειδικοτήτων από το ΤΕΕ ο καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων επί της άσκησης των δραστηριοτήτων Μηχανικής γίνεται με πρωτοβουλία του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος εντός των ως άνω προθεσμιών. 10. Από την έκδοση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3, 4 και 5 του ν. 4663/1930 "Περί εξασκήσεως του επαγγέλματος του Πολιτικού Μηχανικού, Αρχιτέκτονος και Τοπογράφου". Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται με παράλληλη τήρηση της επαγγελματικής ελευθερίας του άρθρου 1 του ν. 3919/2011».9. Επειδή, στην αιτιολογική έκθεση επί του σχεδίου του ν. 4439/2016 αναφέρεται ότι με τη θέσπιση του (ανωτέρω) άρθρου 29 σκοπήθηκε η συνολική ρύθμιση του επαγγέλματος του διπλωματούχου μηχανικού, η οποία αφορά πλέον το σύνολο των δεκατριών ειδικοτήτων (εννέα ήδη θεσμοθετημένων και τεσσάρων προστιθεμένων)· ότι επιδιώχθηκε η θεσμοθέτηση σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου, το οποίο αποσαφηνίζει πλήρως τα επαγγελματικά δικαιώματα για τις δεκατρείς ειδικότητες διπλωματούχου μηχανικού αποβλέποντας στην αντιστοίχισή τους με πρόσβαση σε δραστηριότητες μηχανικής· ότι τα διάσπαρτα νομοθετικά κείμενα, τα οποία απέδιδαν επαγγελματικά δικαιώματα με τρόπο συχνά ασαφή και με πρόκληση ανασφάλειας δικαίου, αντικαθίστανται από ρύθμιση που αντιμετωπίζει «ολιστικά» το θέμα· ότι η διαδικασία έκδοσης του κανονιστικού π.δ/τος περί καθορισμού των επαγγελματικών δικαιωμάτων παρέχει εχέγγυα

υψηλής επιστημονικότητας, κύρους και διαφάνειας και ότι οι ορισμοί «δραστηριότητες μηχανικής», «επιστημονική περιοχή», «επαγγελματικό περίγραμμα» και «επαγγελματικό δικαίωμα» δίδονται για την ορθή εφαρμογή των σχετικών ρυθμίσεων του νόμου κατά την έκδοση του π.δ/τος. Περαιτέρω, από τις συζητήσεις στη Βουλή επί του σχεδίου του νόμου συνάγεται ότι ο νομοθέτης απέβλεψε στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, ιδιαίτερα δε στην ασφάλεια των κατασκευών και των Υποδομών της χώρας, παράλληλα με την κατοχύρωση του επαγγέλματος του διπλωματούχου μηχανικού (βλ. την εισήγηση της πλειοψηφίας στα Πρακτικά ΛΑ΄ της Ολομέλειας της Βουλής της 23ης Νοεμβρίου 2016, Σύν. Β΄, σελ. 1033).10. Επειδή, με την 9247/5.4.2017 κοινή απόφαση των Υπουργών α) Υποδομών και Μεταφορών, β) Οικονομίας και Ανάπτυξης, γ) Περιβάλλοντος και Ενέργειας και δ) Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (όπως διορθώθηκε με την από 25.4.2017 ορθή επανάληψη και τροποποιήθηκε με την κοινή απόφαση των ιδίων Υπουργών 10753/26.6.2017) συγκροτήθηκαν η εννεαμελής Επιτροπή και οι δεκατρείς ομάδες έργου, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 29 του ν. 4439/2016. Η Επιτροπή, ύστερα από εξέταση των πορισμάτων των ομάδων έργου, υπέβαλε σχέδιο πρότασης και η διαδικασία ολοκληρώθηκε με την έκδοση του προσβαλλομένου π.δ/τος με την πρόταση των Υπουργών.11. Επειδή, στο άρθρο 1 του προσβαλλομένου π.δ/τος ορίζονται τα εξής: «Άρθρο 1. Γενικές Αρχές. 1. Η ελεύθερη άσκηση του επαγγέλματος του Διπλωματούχου Μηχανικού, κατά ειδικότητα, επιτρέπεται μόνο: α. Στους κατόχους διπλώματος Μηχανικού αντίστοιχου της ειδικότητάς τους, των πολυτεχνικών σχολών ή τμημάτων πολυτεχνικών σχολών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής ή ισοτίμων σχολών της αλλοδαπής κατόπιν τήρησης της διαδικασίας που προβλέπεται από το ν. 3328/2005 (Α΄ 80), β. σε όσους έχει αναγνωρισθεί το δικαίωμα ασκήσεως του επαγγέλματος του Διπλωματούχου Μηχανικού, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 38/2010 (Α΄ 78) "Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στην Οδηγία 2006/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2005" όπως ισχύει και κατά τους όρους και προϋποθέσεις της σχετικής αναγνώρισης. 2. ... 3. Τα μέλη του ΤΕΕ εντάσσονται στις βασικές ειδικότητες, όπως εκάστοτε αυτές ισχύουν. Οι βασικές ειδικότητες δύνανται να τροποποιηθούν με προεδρικό διάταγμα και με τη διαδικασία που προβλέπεται στη διάταξη του δευτέρου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 2 του ν. 1486/1984 (Α΄ 18). 4. Σε κάθε βασική ειδικότητα αντιστοιχεί η πρόσβαση σε συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες, όπως κατωτέρω ορίζεται. 5. Ο διπλωματούχος μηχανικός, στον οποίο έχει αναγνωρισθεί αντίστοιχο επαγγελματικό δικαίωμα αναλαμβάνει και την τεχνική ευθύνη, όσον αφορά τη μελέτη, το σχεδιασμό, την παρακολούθηση, τον έλεγχο, την επίβλεψη, την υλοποίηση, την αποτίμηση, την αξιολόγηση και την ολοκληρωμένη λειτουργία, συντήρηση και διαχείριση των προϊόντων, υλικών, έργων, τεχνικών έργων, συστημάτων, εγκαταστάσεων, διεργασιών και δικτύων. 6. ... 7. Τα γνωστικά αντικείμενα των ειδικοτήτων των διπλωματούχων μηχανικών ορίζονται από τα Πολυτεχνεία, τις Πολυτεχνικές Σχολές ή τα Τμήματα της ημεδαπής σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Για την περίπτωση ισότιμης σχολής της αλλοδαπής, ως γνωστικό αντικείμενο ορίζεται το πεδίο γνώσεων κάθε ειδικότητας διπλωματούχου μηχανικού, όπως αυτό προκύπτει από το πρόγραμμα σπουδών της εν λόγω σχολής». Το άρθρο 2 του προσβαλλομένου π.δ/τος αναφέρεται στις κοινές δραστηριότητες της Μηχανικής, στα δε επόμενα άρθρα 3 – 15 καθορίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα των ειδικοτήτων. Τα επαγγελματικά δικαιώματα της ειδικότητας του Μηχανολόγου Μηχανικού καθορίστηκαν με το άρθρο 5 του π.δ/τος, το άρθρο 15 του οποίου αφορά τα επαγγελματικά δικαιώματα της ειδικότητας του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης και ορίζει, στην παράγραφο 1, τα ακόλουθα: «Ως Μηχανικός Παραγωγής και Διοίκησης νοείται ο μηχανικός που ασχολείται με τεχνικά προβλήματα σχετικά με την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών, εγκαταστάσεων,

εξοπλισμού, εργαλείων, μηχανισμών, μηχανών, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών θεμάτων που αφορούν την θέρμανση, ψύξη, αερισμό, κλιματισμό και τα υδραυλικά, καθώς και με τεχνικά προβλήματα σχετικά με την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή και τη χρήση της ενέργειας σε θερμική, ηλεκτρική ή μηχανική μορφή. Ασχολείται με πτυχές των ανωτέρω που σχετίζονται με την έρευνα, το σχεδιασμό, τη μελέτη, την κατασκευή, την ασφαλή λειτουργία, τη διοίκηση και την οικονομία αυτών. Στο γνωστικό αντικείμενο του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης περιλαμβάνονται: α. Προγραμματισμός, βελτιστοποίηση και διοίκηση βιομηχανικής παραγωγής και εφοδιασμού (logistics): ανάλυση και βελτιστοποίηση φυσικών και διοικητικών διαδικασιών παραγωγής, αποθήκευσης, μεταφοράς και ελέγχου ποιότητας αγαθών με παράλληλη διασφάλιση της βιωσιμότητας των βιομηχανικών συστημάτων, των συνθηκών ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων, της προστασίας του περιβάλλοντος, της παραγωγικότητας και της οικονομικής αποδοτικότητας. β. Κατασκευή πάσης φύσεως μηχανολογικών εγκαταστάσεων, μηχανών και μηχανισμών: τεχνικός και οικονομικός σχεδιασμός μηχανολογικών κατασκευών και υλικών ώστε αυτές να μπορούν να παραλάβουν ασφαλώς τα πάσης φύσεως φορτία επ' αυτών (στατικά, δυναμικά, σεισμικά, θερμικά, κρουστικά), ανάλυση ιδιοτήτων και βελτιστοποίηση επιλογής υλικών σε κάθε μηχανολογική κατασκευή με σκοπό την ασφάλεια και την οικονομία των κατασκευών αυτών, η εφαρμογή συστημάτων αυτομάτου ελέγχου και ρομποτικής στις μηχανολογικές κατασκευές και εγκαταστάσεις και ο σχεδιασμός συστημάτων βιομηχανικών κατεργασιών. γ. Ενεργειακή τεχνική και ανάλυση μηχανών, μονάδων και εγκαταστάσεων μετατροπής και μεταφοράς ενέργειας, θέρμανσης, ψύξης, κλιματισμού: επίλυση τεχνικών προβλημάτων σχετικών με την παραγωγή, μεταφορά και χρήση ενέργειας στη θερμική, μηχανική ή πυρηνική μορφή της, θερμοδυναμική, ρευστοδυναμική, περιβαλλοντικώς φιλική και αποδοτική σχεδίαση και αναλυτικός υπολογισμός των πάσης φύσεως φορτίων (στατικά, δυναμικά, σεισμικά, θερμικά, κρουστικά) επί μονάδων και εγκαταστάσεων διά την ασφαλή κατασκευή και οικονομική και φιλικά περιβαλλοντική λειτουργία αυτών με παράλληλη διασφάλιση των συνθηκών υγιεινής, εργονομικής σχεδίασης/λειτουργίας και άνεσης». Στην δε παράγραφο 2 καθορίζονται πενήντα έξι (56) επαγγελματικά δικαιώματα της ειδικότητας του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης. Τέλος, το άρθρο 16 του διατάγματος αναφέρεται σε καταργούμενες διατάξεις (περ. α' - ζ'), περαιτέρω δε ορίζει ότι «καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που είναι αντίθετη με τις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει τα θέματα αυτά με άλλο τρόπο» (περ. η').12. Επειδή, α) η κατά τα άρθρα 5 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος (βλ. και άρθρο 1 του ν. 3919/2011, Α' 32) κατοχύρωση της επαγγελματικής ελευθερίας, ως ειδικότερης εκδήλωσης της προσωπικής και οικονομικής ελευθερίας, δηλαδή ως ελευθερίας επιλογής επαγγέλματος, που είναι αναγκαίο στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου, δεν αποκλείει τους περιορισμούς της, εφ' όσον αυτοί επιβάλλονται για αποχρώντες λόγους δημοσίου ή κοινωνικού συμφέροντος, ορίζονται κατά τρόπο γενικό και αντικειμενικό και τελούν σε συνάφεια προς το αντικείμενο και τον χαρακτήρα του επαγγέλματος (ΣτΕ 1943/2018, 1621/2012 Ολομ.). β) Συνιστούν κατ' αρχήν επιτρεπτούς, κατά το Σύνταγμα, περιορισμούς της επαγγελματικής ελευθερίας διατάξεις νόμου, οι οποίες επιβάλλουν την κατοχή ειδικών τίτλων σπουδών για την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων που προϋποθέτουν αντιστοίχως ειδικές επιστημονικές γνώσεις. γ) Οι επαγγελματικές δραστηριότητες, οι οποίες συναρτώνται με τα διάφορα ειδικά γνωστικά αντικείμενα της επιστήμης της Μηχανικής και προϋποθέτουν αντιστοίχως ειδικές επιστημονικές γνώσεις, ήτοι γνώσεις που αποκτώνται με εκπαίδευση επί τη βάσει διακριτών προγραμμάτων σπουδών για κάθε ειδικότητα διπλωματούχου Μηχανικού, επιβάλλεται να ασκούνται σύμφωνα με τους κανόνες της επιστήμης όχι μόνο χάριν προστασίας του λήπτη της παροχής των σχετικών υπηρεσιών, αλλά προεχόντως για επιτακτικό λόγο

δημοσίου συμφέροντος, ο οποίος συνίσταται στην ασφάλεια των κατασκευών και Υποδομών της χώρας και στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος που αξιώνει το άρθρο 24 παρ. 1 του Συντάγματος.¹³ Επειδή, ο νομοθέτης και η κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση ελέγχονται δικαστικώς για παράβαση της αρχής της ισότητας, η οποία κατά το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση των προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή παρόμοιες συνθήκες. Κατά τον έλεγχο αυτό, ο οποίος δεν είναι έλεγχος ορθότητας επιλογών αλλά έλεγχος ορίων, αναγνωρίζεται στον νομοθέτη και στην κανονιστικώς δρώσα Διοίκηση η ευχέρεια να ρυθμίζουν με ενιαίο ή διαφορετικό τρόπο τις ποικίλες προσωπικές ή πραγματικές καταστάσεις και σχέσεις, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις υφιστάμενες κοινωνικές, οικονομικές, επαγγελματικές ή άλλες συνθήκες που συνδέονται εκάστοτε με αυτές, με βάση γενικά και αντικειμενικά κριτήρια που τελούν σε συνάφεια με το αντικείμενο της ρυθμίσεως. Πρέπει, όμως, η επιλεγόμενη ρύθμιση να κινείται μέσα στα όρια που διαγράφονται από την αρχή της ισότητας, τα οποία αποκλείουν την εκδήλως άνιση μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή παρόμοιες συνθήκες ή την αυθαίρετη εξομοίωση προσώπων που τελούν υπό ουσιαδώς διαφορετικές συνθήκες (ΣτΕ 1943/2018 Ολομ. κ.ά.).¹⁴ Επειδή, εν προκειμένω, με το άρθρο 29 του ν. 4439/2016 ο νομοθέτης εξουσιοδότησε τη Διοίκηση να εξετάσει τα γνωστικά αντικείμενα των δεκατριών αναγνωρισμένων ειδικοτήτων διπλωματούχου Μηχανικού, προκειμένου να εκφέρει επιστημονική και τεχνική κρίση περί της επάρκειας των γνώσεων των μηχανικών εκάστης ειδικότητας για την άσκηση συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων και, βάσει αυτής της κρίσεως, να καθορίσει αντίστοιχα επαγγελματικά δικαιώματα. Η δε κρίση της Διοικήσεως περί της επάρκειας των γνώσεων των ειδικοτήτων διπλωματούχου Μηχανικού για την άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων, ως επιστημονική και τεχνική κατά τα προεκτεθέντα, είναι ανέλεγκτη από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο βασιζόμενο στη λογική και στα διδάγματα της κοινής πείρας δύναται να εξετάσει μόνον αν τα γνωστικά αντικείμενα, όπως προσδιορίζονται για τις δεκατρείς ειδικότητες διπλωματούχου Μηχανικού στα άρθρα 3 – 15 του προσβαλλομένου π.δ/τος, είναι εκδήλως αναντίστοιχα με καθοριζόμενα επαγγελματικά δικαιώματα και, αν αποφανθεί καταφατικώς, να ακυρώσει τις σχετικές διατάξεις, δεχόμενο λόγο ακυρώσεως περί υπερβάσεως της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως. Εξάλλου, τα επαγγελματικά δικαιώματα των ειδικοτήτων διπλωματούχου Μηχανικού, τα οποία σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη του άρθρου 29 του ν. 4439/2016 νοούνται ως «αντιστοιχίση των ειδικοτήτων με πρόσβαση σε δραστηριότητες της Μηχανικής», είναι αποκλειστικά, υπό την έννοια ότι κάθε ειδικότητα περιορίζεται στις δραστηριότητες που αντιστοιχούν στο γνωστικό αντικείμενό της. Δεν αποκλείεται, όμως, κατά την έννοια του νόμου, να αντιστοιχούν ορισμένες δραστηριότητες της Μηχανικής στα γνωστικά αντικείμενα πλειόνων ειδικοτήτων.¹⁵ Επειδή, το γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητας του Μηχανολόγου Μηχανικού, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 5 παρ. 1 π.δ/τος 99/2018, περιλαμβάνει μεν το κατά το άρθρο 15 παρ. 1 του διατάγματος γνωστικό αντικείμενο (ανωτέρω σκέψη 11) της ειδικότητας του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης -με αποτέλεσμα να καθορίζονται ορισμένα κοινά επαγγελματικά δικαιώματα για τις εν λόγω δύο ειδικότητες- είναι, όμως, ευρύτερο και περιλαμβάνει και άλλα αντικείμενα. Εξάλλου, με το άρθρο 15 του προσβαλλομένου διατάγματος δεν αναγνωρίζονται στους μηχανικούς παραγωγής και διοίκησης ορισμένα επαγγελματικά δικαιώματα που καθορίζονται με το άρθρο 5 του ίδιου διατάγματος για την ειδικότητα του Μηχανολόγου Μηχανικού. Πρόκειται, ειδικότερα, για τα ακόλουθα επαγγελματικά δικαιώματα: i. Εκπόνηση μελετών αντισεισμικής θωράκισης δικτύων, εγκαταστάσεων και συσκευών για τις οποίες είναι υπεύθυνοι. ii. Εκπόνηση μελετών ηλεκτρολογικών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων προς υλοποίηση διεργασιών σε μεταποιητικές και μη εγκαταστάσεις, αποθήκες,

εργαστήρια, βιοτεχνίες, βιομηχανίες και εργοστάσια όπου δεν απαιτείται θεμελίωση και αντισεισμικός υπολογισμός. iii. Εκπόνηση μελετών εγκαταστάσεων αερισμού. iv. Εκπόνηση μελετών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και δικτύων συνεχούς ρεύματος (de). v. Εκπόνηση μελετών ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και δικτύων, γραμμών μεταφοράς και διανομής χαμηλής μέσης, υψηλής και υπερυψηλής τάσης. vi. Εκπόνηση μελετών υποσταθμών μετασχηματισμού (υποβίβασης ή ανύψωσης) τάσης με τις διατάξεις γείωσής τους και συναφή εξοπλισμό προστασίας τους. vii. Εκπόνηση μελετών εσωτερικών ηλεκτρικών εγκαταστάσεων ισχύος (καλωδιώσεις, πίνακες, διατάξεις προστασίας και ζεύξης, υποσταθμοί ιδιωτών, διατάξεις γείωσης, διατάξεις αντικεραυνικής προστασίας, συσκευές μετατροπής ισχύος, συσκευές κατανάλωσης κ.λπ.). viii. Εκπόνηση μελετών [ακουστικής, ηλεκτρακουστικής και ηχομόνωσης κτηρίων, studio κ.λπ.] συναφών χώρων [με τον απαραίτητο εξοπλισμό] και ηχομόνωσης. ix. Συστήματα αυτομάτου ελέγχου και αισθητήρων για μηχανολογικές εγκαταστάσεις και συστήματα. x. Κατάρτιση και ανάλυση απαιτήσεων χρήστη, προσαρμογή, παραμετροποίηση και επίβλεψη λειτουργίας συστημάτων υλικού/λογισμικού σε μηχανολογικές και ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις. xi. Κατάρτιση λειτουργικών προδιαγραφών διασύνδεσης συστημάτων υλικού/λογισμικού με μηχανολογικές εγκαταστάσεις και συστήματα. xii. Λογισμικό εξομοίωσης και προσομοίωσης μηχανολογικών συστημάτων. xiii. Εκπόνηση αεροδιαστημικών και αεροναυπηγικών μελετών [στις οποίες] ενδεικτικά περιλαμβάνονται: Μελέτες γενικής Αεροναυπηγικής, Μελέτες Συστημάτων Αεροσκαφών και Αεροπορικού Υλικού, Εφαρμογές Αερομεταφορών/ Εφαρμοσμένης Αεροναυπηγικής/Αεροπορικών υπηρεσιών και εκπαίδευσης, Μελέτες εγκαταστάσεων αεροπορικής βιομηχανίας, Μελέτη δορυφορικών και διαστημικών συστημάτων και εγκαταστάσεων, προωθητικά συστήματα και κινητήρες, συσκευές και εγκαταστάσεις διαγνωστικής στροβιλοκινητήρων, αυλωθητήρες και πυραυλοκινητήρες, για δραστηριότητες στον τομέα συμμόρφωσης, αξιοπιστίας και ελέγχου δημόσιων και ιδιωτικών αερομεταφορών και αεροπορικών δραστηριοτήτων και για πάσης φύσεως μη επανδρωμένα αεροχήματα (UAV). xiv. Εκπόνηση μελετών για Ηλεκτροπαραγωγή Ζεύγη (H/Z) εφεδρικά και μη. xv. Κατασκευή ηλεκτρολογικών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων προς υλοποίηση συλλογής, μεταφοράς, αποθήκευσης, επεξεργασίας (μηχανική, χημική, θερμική κ.λπ.) και τελικής διάθεσης υγρών, αερίων και στερεών αποβλήτων και πάσης φύσεως εγκαταστάσεις προστασίας περιβάλλοντος (επικίνδυνων και μη). xvi. Εκπόνηση Μελετών Μηχανολογικών Κατασκευών. xvii. Μορφοποίηση μετάλλων και κραμάτων. xviii. Εργασίες καθαρισμού και προετοιμασίας μεταλλικών ή μη μεταλλικών επιφανειών και προστασίας αυτών από τη διάβρωση για εργασίες συγκολλήσεων μετάλλων, καθώς και για τον έλεγχο ποιότητας αυτών σε βιομηχανίες, ναυπηγεία, μεταλλικές κατασκευές. xix. Εκπόνηση μελετών εγκαταστάσεων αντιρρυπαντικής τεχνολογίας για εγκαταστάσεις και δραστηριότητες παραγωγής, διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας. xx. Εκπόνηση μελετών για εγκαταστάσεις και δραστηριότητες που αφορούν στην Πυρηνική Τεχνολογία. xxi. Εκπόνηση μελετών εφαρμογών διαστημικής χρήσεως όπως πυρηνικές στήλες, ιοντικοί κινητήρες, κινητήρες πλάσματος, κινητήρες σχάσης και σύντηξης (άρθρο 5 παρ. 2 περ. δ', η', ιθ', κγ', κδ', κε', κστ', λε', λζ', λη', λθ', μ', μζ', νε', νστ', ξγ', ξε', ξστ', ξζ', ο' και οά', αντιστοίχως). 16. Επειδή, προβάλλεται ότι κατά παράβαση της συνταγματικής αρχής της ισότητας καθορίσθηκαν για την ειδικότητα του Μηχανολόγου Μηχανικού τα αναφερόμενα στην προηγούμενη σκέψη επαγγελματικά δικαιώματα χωρίς αυτά να καθορισθούν παράλληλα και για την ειδικότητα του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης, μολονότι δεν συντρέχει κανείς λόγος διακρίσεως. Αυτός ο λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτέος προεχόντως ως απαράδεκτος, διότι το Συμβούλιο της Επικρατείας, ασκώντας ακυρωτικό έλεγχο, συσχετίζει γνωστικά αντικείμενα βασιζόμενα στη λογική και στα διδάγματα της κοινής πείρας, κατά τα εκτιθέμενα

στην σκέψη 14. Δεν δύναται, όμως, το Δικαστήριο να υπερβεί τα όρια του ακυρωτικού ελέγχου και να αποφανθεί, με κρίση επιστημονική και τεχνική, περί της επάρκειας των γνώσεων ειδικότητας Διπλωματούχου Μηχανικού για την άσκηση δραστηριοτήτων της Μηχανικής που συναρτώνται με επαγγελματικά δικαιώματα. Εν πάση δε περιπτώσει, δεν προκύπτει, ούτε προβάλλεται άλλωστε με ειδικούς ισχυρισμούς και με αναφορά στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο (όπως απαιτείται κατά τα άρθρα 29 παρ. 2 περ. β' του ν. 4439/2016 και 1 παρ. 7 του π.δ/τος 99/2018, ανωτέρω στις σκέψεις 8 και 11 αντιστοίχως) ότι ο προσδιορισμός, με το άρθρο 5 παρ. 1 του προσβαλλομένου διατάγματος, του γνωστικού αντικείμενου της ειδικότητας του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης, επί τη βάση του οποίου καθορίστηκαν τα συναφή επαγγελματικά δικαιώματα, εχώρησε κατά παράβαση νόμου διότι τα γνωστικά αντικείμενα των δύο εν λόγω ειδικοτήτων Διπλωματούχου Μηχανικού (Μηχανολόγου Μηχανικού αφ' ενός και Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης αφ' ετέρου) ταυτίζονται. Αντιθέτως, μάλιστα, κατά την συζήτηση ενώπιον της Επιτροπής του άρθρου 29 του ν. 4439/2016 αμφισβητήθηκε η «ισοδυναμία» των προγραμμάτων σπουδών των ως άνω ειδικοτήτων (βλ. ιδίως πρακτικό συνεδρίασης της εννεαμελούς Επιτροπής της 20ής Ιουνίου 2017, θέμα 4).¹⁷ Επειδή, οι αιτούντες προβάλλουν ότι η δυσμενής κατά τα προεκτεθέντα μεταχείριση των μηχανικών παραγωγής και διοίκησης έναντι των μηχανολόγων αντίκειται στα άρθρα 2 παρ. 1, 4 παρ. 1, 5 παρ. 1, 25 παρ. 1 του Συντάγματος, 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ καθώς επίσης και στις αρχές της νομιμότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και για τον λόγο ότι προηγουμένως είχε αναγνωρισθεί η ισοτιμία των πτυχίων των δύο εν λόγω ειδικοτήτων Διπλωματούχου Μηχανικού και επιτρεπόταν στους μηχανικούς παραγωγής και διοίκησης η άσκηση όλων των επαγγελματικών δικαιωμάτων των μηχανολόγων μηχανικών. Επικαλούνται δε συναφώς πράξεις και εγκυκλίους της Διοίκησης, οι οποίες μνημονεύονται κατωτέρω στην σκέψη 20.¹⁸ Επειδή, στο άρθρο 6 του ν. 1268/1982 («Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων», Α' 87), που περιέχει γενικές διατάξεις για την διάρθρωση των Α.Ε.Ι., περιελήφθη εξουσιοδοτική διάταξη (παρ. 6) για την έκδοση προεδρικού διατάγματος με αντικείμενο την ίδρυση, κατάργηση, συγχώνευση, κατάτμηση, αλλαγή γνωστικού αντικείμενου ή μετονομασία Α.Ε.Ι., Σχολών ή Τμημάτων αυτών. Με την παράγραφο 1 στοιχ. α' έως γ' του άρθρου 48 του ν. 1404/1983 («Δομή και λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων», Α' 173) θεσπίστηκαν, σε αναφορά προς την προμνησθείσα διάταξη (άρθρο 6 παρ. 6 ν. 1268/1982), νέες ρυθμίσεις· ειδικότερα με την διάταξη του στοιχείου β' ορίστηκαν τα ακόλουθα: «Στο Προεδρικό Διάταγμα που εκδίδεται σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθρου 6 του ν. 1268/1982 με το οποίο ιδρύονται Α.Ε.Ι. σχολές ή τμήματα καθορίζονται ως εξής: i) ... viii) Ο σκοπός και η αποστολή των Α.Ε.Ι. των σχολών και των τμημάτων και τα σχετικά με την επαγγελματική κατοχύρωση των πτυχιούχων». Κατ' επίκληση δε των ανωτέρω διατάξεων της εκπαιδευτικής νομοθεσίας εκδόθηκαν τα προεδρικά διατάγματα 71/1995 («Επαγγελματική κατοχύρωση πτυχιούχων Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης ... του Πολυτεχνείου Κρήτης», Α' 71) και 90/2000 («Ίδρυση νέων τμημάτων στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης», Α' 174). Με τα ως άνω προεδρικά διατάγματα (άρθρο 1 του π.δ/τος 71/1995, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 2 του π.δ/τος 372/1997, Α' 243, άρθρο 1 παρ. 2 στοιχ. α' του π.δ/τος 90/2000) καθορίστηκαν τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχιούχων των Τμημάτων Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης αφ' ενός του Πολυτεχνείου Κρήτης και αφ' ετέρου της Πολυτεχνικής Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Πάντως, με τις ανωτέρω διατάξεις, οι οποίες καταργούνται ήδη με το άρθρο 16 περ. γ' και ζ' του προσβαλλομένου π.δ/τος, δεν αναγνωρίστηκαν στους μηχανικούς παραγωγής και διοίκησης όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα που είχαν απονεμηθεί στους μηχανολόγους μηχανικούς.¹⁹ Επειδή, εξάλλου, το

μνημονευόμενο στην σκέψη 7 προεδρικό διάταγμα της 27.11/14.12.1926 περί του Τεχνικού Επιμελητηρίου στο άρθρο 2, όπως ίσχυε μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 2 του ν. 1486/1984 (Α' 161) και την τροποποίησή του με το άρθρο 2 του π.δ/τος 512/1991 (Α' 190) και πριν τροποποιηθεί εκ νέου το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού με το άρθρο 29 παρ. 3 του ν. 4439/2016 (ανωτέρω σκέψη 8), όριζε, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Ως τακτικά μέλη του ΤΕΕ εγγράφονται υποχρεωτικά όλοι οι Ελληνικής ιθαγένειας ή οι έχοντες την ιθαγένεια κράτους-μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, διπλωματούχοι του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, των Πολυτεχνικών Σχολών της Χώρας και των ισοτίμων σχολών του εξωτερικού μετά τη λήψη της άδειας άσκησης του επαγγέλματος ... 2. ... 5. Τα μέλη του ΤΕΕ εντάσσονται στις βασικές ειδικότητες: α) πολιτικών μηχανικών, β) αρχιτεκτόνων μηχανικών, γ) μηχανολόγων μηχανικών, δ) ηλεκτρολόγων μηχανικών, ε) αγρονόμων τοπογράφων μηχανικών, στ) χημικών μηχανικών, ζ) μηχανικών μεταλλείων μεταλλουργών, η) ναυπηγών μηχανικών, θ) ηλεκτρονικών μηχανικών. Με π.δ/γμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Δημοσίων Έργων μετά από σύμφωνη γνώμη της Αντιπροσωπείας του ΤΕΕ μπορεί να ανακαθορίζονται οι ειδικότητες αυτές [με το αναφερθέν άρθρο 29 του ν. 4439/2016 προστέθηκαν στις «βασικές ειδικότητες» του ΤΕΕ και άλλες, μεταξύ των οποίων και η ειδικότητα των μηχανικών παραγωγής και διοίκησης]. 6. Ειδικότητες που δεν συμπεριλαμβάνονται σ' αυτές που ορίζει η προηγούμενη παράγραφος εντάσσονται στη συγγενέστερη ειδικότητα με απόφαση της Αντιπροσωπείας. Ανεξάρτητα από αυτό, το μέλος του ΤΕΕ που έχει έτσι ενταχθεί έχει τα επαγγελματικά δικαιώματα της ειδικότητας ή μόνο της εξειδίκευσης, που αναφέρεται στην άδεια άσκησης επαγγέλματος, όπως καθορίζονται από την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία». 20. Επειδή, με την «αποφ. Γ/2/35/2003» της 7.10.2003 η Διοικούσα Επιτροπή του ΤΕΕ «διαπίστωσε» ότι «οι Μηχανικοί Παραγωγής και Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης, έχουν επαγγελματικά δικαιώματα Μηχανολόγου Μηχανικού». Συναφώς δε το υπ' αριθμ. πρωτ. 40121/2592/17.7.2006 έγγραφο του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών (Γενική Διεύθυνση Μεταφορών / Διεύθυνση Τεχνολογίας Οχημάτων / Τμήμα Γ') προς τις Διευθύνσεις, Τμήματα και Γραφεία Μεταφορών και Επικοινωνιών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ανέφερε ότι «σύμφωνα με [την ανωτέρω] Γνωμοδότηση του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, οι Μηχανικοί Παραγωγής και Διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης έχουν επαγγελματικά δικαιώματα αντίστοιχα με αυτά του Μηχανολόγου Μηχανικού». Στηριζόμενο στην ίδια πράξη του ΤΕΕ, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους εξέφρασε την άποψη ότι οι διπλωματούχοι μηχανικοί παραγωγής και διοίκησης του Πολυτεχνείου Κρήτης μπορούσαν, πέραν των προβλεπομένων στο π.δ. 71/1995, να ασκήσουν και άλλες επαγγελματικές δραστηριότητες, τις οποίες η νομοθεσία επεφύλασσε στους μηχανολόγους μηχανικούς. Η σχετική, 347/24.7.2008 Γνωμοδότηση του Γ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους έγινε δεκτή από τον Υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών. Εν συνεχεία εκδόθηκε η Φ/6.6/Οικ. 23468/1018/22.10.2008 εγκύκλιος του Γενικού Γραμματέα Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, στην οποία αναφέρεται ότι οι διπλωματούχοι μηχανικοί παραγωγής και διοίκησης έχουν επαγγελματικά δικαιώματα αντίστοιχα με τα δικαιώματα του διπλωματούχου μηχανολόγου μηχανικού, εκλήθησαν δε, κατόπιν τούτου, οι αρμόδιες υπηρεσίες να διευκολύνουν την εγγραφή / καταχώριση των εν λόγω μηχανικών στα οικεία Μητρώα Μηχανολόγων Ανωτάτων Σχολών. Επηκολούθησε νεώτερο, διευκρινιστικό της αναφερθείσης εγκυκλίου, έγγραφο (ΦΓ'/6.6/Οικ. 26849/1189/3.12.2008) της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, με το οποίο, στο ερώτημα αν ο διπλωματούχος μηχανικός παραγωγής και διοίκησης δύναται να εγγραφεί στα Μητρώα των ηλεκτρολόγων, εδόθη η απάντηση ότι «σύμφωνα με την [ανωτέρω] εγκύκλιο το πτυχίο του Διπλωματούχου Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης έχει κριθεί ισότιμο με του Διπλωματούχου Μηχανολόγου Μηχανικού και ως εκ τούτου αποκτά τα

επαγγελματικά δικαιώματα του Μηχανολόγου Μηχανικού». Περαιτέρω, σε απάντηση σχετικού ερωτήματός του με θέμα, μεταξύ άλλων, το «δικαίωμα υπογραφής μελετών ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων από Διπλωματούχο Μηχανικό Παραγωγής και Διοίκησης», ο Πρόεδρος του ΤΕΕ, με το υπ' αριθμ. πρωτ. 13543/20.6.2014 έγγραφό του, εγνώρισε στον Γενικό Γραμματέα Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής τα εξής: «Λαμβάνοντας υπόψη τα [προεδρικά διατάγματα 71/1995, 372/1997 και 90/2000, την Γ/2/35/2003 απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής του ΤΕΕ, την εγκύκλιο Φ/6.6/Οικ. 23468/1018/22.10.2008 και το ΦΓ'/6.6/Οικ. 26849/1189/ 3.12.2008 έγγραφο του Υπουργείου Ανάπτυξης] οι Διπλωματούχοι Μηχανικοί Παραγωγής και Διοίκησης έχουν τα επαγγελματικά δικαιώματα του Διπλωματούχου Μηχανολόγου Μηχανικού. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, Ν. 6422/34, Β.Δ. 16/17-3-50, Π.Δ. 252/1988 και Π.Δ. 50/2003, οι Διπλωματούχοι Μηχανολόγοι Μηχανικοί έχουν δικαίωμα εκπόνησης Μελετών, διενέργειας Επιβλέψεων και Συντήρησης Μηχανολογικών και Ηλεκτρολογικών Εγκαταστάσεων χωρίς περιορισμό. Επίσης μπορούν να αποκτήσουν άδεια Ηλεκτρολογικών και Μηχανολογικών εγκαταστάσεων από τη Διεύθυνση Βιομηχανίας της Περιφέρειας στην οποία υπάγεται η περιοχή του Γραφείου τους». Το ανωτέρω έγγραφο του Προέδρου του ΤΕΕ διαβιβάστηκε στο Πολυτεχνείο Κρήτης και το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης με το έγγραφο 113893/Β1/18.7.2014 του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Εν τω μεταξύ, με το άρθρο 1 του π.δ/τος 90/2014 (Α' 138/13.6.2014) είχε αντικατασταθεί το άρθρο 4 του π.δ/τος 472/1985 (Α' 168), όπως τροποποιηθέν, είχε περιληφθεί στο άρθρο 109 της κωδικοποίησης νομοθεσίας κατασκευής των δημοσίων έργων (ν. 3669/2008, Α' 116). Η νεώτερη αυτή διάταξη προέβλεψε συναφώς τα εξής: «1. Η εγγραφή στο Μ.Ε.Κ. [Μητρώο Εμπειρίας Κατασκευαστών] των διπλωματούχων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής ή ισοτίμων σχολών της αλλοδαπής, που ασχολούνται με την παραγωγή έργων, γίνεται στις ακόλουθες κατηγορίες έργων ή εξειδικευμένες εργασίες, μετά τριετία από την έναρξη άσκησης του επαγγέλματος με βάση την ειδικότητα του διπλώματος και το χρόνο απασχόλησης: α) ... ια) των μηχανικών παραγωγής και διοίκησης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και του Πολυτεχνείου Κρήτης στις κατηγορίες έργων ηλεκτρομηχανολογικών, βιομηχανικών ενεργειακών, όπως και στην κατηγορία των υδραυλικών έργων για τα περιλαμβανόμενα σε αυτήν υδραυλικά έργα υπό πίεση», στις ίδιες δηλαδή κατηγορίες που εγγράφονται και οι ηλεκτρολόγοι μηχανολόγοι, οι μηχανολόγοι μηχανικοί, οι ηλεκτρολόγοι μηχανολόγοι μηχανικοί και οι ναυπηγοί μηχανολόγοι μηχανικοί (άρθρο 109 παρ. 1 περ. δ' του ν. 3669/2008, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του π.δ/τος 90/2014· στο Μ.Ε.Κ. εγγράφονται οι «τεχνικοί», οι οποίοι στελεχώνουν τις εργοληπτικές επιχειρήσεις που είναι εγγεγραμμένες στο οικείο Μητρώο – Μ.Ε.ΕΠ. - και αναλαμβάνουν τα δημόσια έργα, άρθρα 1 παρ. 2, 2 παρ. 1 περ. α', 92 παρ. 5, 100, 109 ν. 3669/2008).21. Επειδή, ο νομοθέτης, εφ' όσον κατά την κρίση του εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον, δύναται να μεταβάλλει προϊσχύοντες κανόνες δικαίου, αδιαφόρως αν θίγονται υφιστάμενα δικαιώματα και συμφέροντα ή προσδοκίες στηριζόμενες σε αυτούς, αρκεί η επιχειρούμενη ρύθμιση να χωρεί κατά τρόπο γενικό, απρόσωπο και αντικειμενικό και να τηρείται η αρχή της αναλογικότητας. Η αντίθετη εκδοχή –του περιορισμού της νομοθετικής λειτουργίας που θα στηριζόταν σε μόνο το επισφαλές κριτήριο του ευνοϊκού για ορισμένη κατηγορία προσώπων χαρακτήρα μιας υφιστάμενης ρύθμισης- θα κατέληγε σε παράλυση της δράσεως του νομοθέτη και σε ματαίωση της αποστολής του να ρυθμίζει τις έννομες σχέσεις σύμφωνα με τις επιταγές του δημοσίου συμφέροντος αναλόγως και με τις εκάστοτε κρατούσες συνθήκες (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 691/2013, 16/2015, 1757, 1758/2019). Στην προκειμένη περίπτωση, με το άρθρο 29 του ν. 4439/2016 και το προσβαλλόμενο προεδρικό διάταγμα εισήχθη νέο σύστημα

συνολικής ρυθμίσεως των επαγγελματικών δικαιωμάτων των Διπλωματούχων Μηχανικών για λόγους δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι προκύπτουν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του ανωτέρω νόμου (ανωτέρω σκέψη 9). Βασικό κανόνα του νέου αυτού συστήματος, που θεσπίζεται με τις αναφερθείσες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, αποτελεί η συνάρτηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων εκάστης ειδικότητας Διπλωματούχου Μηχανικού με το γνωστικό αντικείμενο της ειδικότητας. Οι ρυθμίσεις αυτές, οι οποίες είναι σύμφωνες με τις επιταγές του δημοσίου συμφέροντος κατά τα εκτιθέμενα στην σκέψη 12, έχουν γενικό, απρόσωπο και αντικειμενικό χαρακτήρα, δεν αντίκεινται δε στην αρχή της αναλογικότητας. Περαιτέρω, εν όψει της κατά τα ανωτέρω εξουσίας του νομοθέτη να προβαίνει εκάστοτε -εντός του πλαισίου της συνταγματικής τάξεως- στη ρύθμιση των εννόμων σχέσεων προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, όπως διαμορφώνεται από τις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες, δεν τίθεται ζήτημα παραβίασεως της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης για τον λόγο ότι δεν αναγνωρίζονται στους μηχανικούς παραγωγής και διοίκησης όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα των μηχανολόγων μηχανικών. Και τούτο ανεξαρτήτως του ότι από τις μνημονευόμενες στις προηγούμενες σκέψεις (18 – 20) πράξεις, οι μόνες οι οποίες εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν νομοθεσίας που αναφέρεται ειδικώς σε «επαγγελματική κατοχύρωση», ήτοι τα προεδρικά διατάγματα 71/1995 (όπως τροποποιήθηκε με το π.δ. 372/1997) και 90/2000, δεν εξομοίωναν, από την άποψη των επαγγελματικών δικαιωμάτων, τους μηχανικούς παραγωγής και διοίκησης αφ' ενός και τους μηχανολόγους μηχανικούς αφ' ετέρου. Είναι, συνεπώς, απορριπτέες οι αιτιάσεις που παρατίθενται στην σκέψη 17 και αφορούν σε παραβίαση συνταγματικών διατάξεων και αρχών. Ο δε ειδικότερος ισχυρισμός περί παραβίασεως του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ είναι επίσης απορριπτέος προεχόντως διότι με τις επίμαχες ρυθμίσεις του άρθρου 15 του π.δ/τος 99/2018, με τις οποίες καθορίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα της ειδικότητας του Μηχανικού Παραγωγής και Διοίκησης επί τη βάσει του γνωστικού αντικειμένου της, δεν διαταράσσεται η δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος και των δικαιωμάτων των διοικουμένων.22. Επειδή, μη προβαλλομένου άλλου λόγου ακυρώσεως, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση και να γίνει δεκτή η ασκηθείσα παρέμβαση. Διά ταύτα Απορρίπτει την αίτηση. Διατάσσει την κατάπτωση του παραβόλου. Δέχεται την παρέμβαση, και Επιβάλλει, συμμέτρως, στους αιτούντες τα ποσά α) των τετρακοσίων εξήντα (460) ευρώ ως δικαστική δαπάνη του Ελληνικού Δημοσίου και β) των εξακοσίων σαράντα (640) ευρώ ως δικαστική δαπάνη του παρεμβαίνοντος Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος. Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 24 Φεβρουαρίου 2020 Ο Πρόεδρος Η Γραμματέας Αθ. Ράντος Ελ. Γκίκα και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 5ης Μαρτίου 2021. Η Πρόεδρος Η Γραμματέας Ε. Σάρπ Ελ. Γκίκα

